

Ako urobiť univerzitu udržateľnou zdola

Cesty zavádzania princípov TUR do výučby, výskumu a celkového fungovania univerzít ekonomického a manažérskeho zamerania môžu byť rôzne. Faktom zostáva, že napriek zvyšujúcemu sa počtu pedagógov venujúcich sa problematike TUR na vysokých školách, systematickejšia snaha o zmenu vo vzdelávaní a výskume smerom k TUR je stále (až na výnimky) zriedkavým javom. Na Ekonomickej univerzite v Bratislave a Fakulte manažmentu Univerzity Komenského však vznikla iniciatíva, ktorá sa vydala inou cestou – zdola. A hoci jej pôsobenie narazilo na viaceré prekážky, postupne zaznamenáva úspechy.

Oikos Slovakia je občianske združenie študentov a doktorandov, ktoré vzniklo na pôde Ekonomickej univerzity v Bratislave a Fakulty manažmentu UK na jar v roku 2006. Jeho hlavným cieľom je presadiť princípy TUR do výučby a výskumu na vysokých školách ekonomického a manažérskeho zamerania. Organizácia vznikla ako prvý slovenský zástupca medzinárodnej siete Oikos International, ktorá združuje skupiny študentov a doktorandov z viac ako 60 univerzít celého sveta (pozri www.oikosinternational.org).

V doterajšom pôsobení Oikosu sa na prvé miesto dostali výchovno-vzdelávacie aktivity, ktorých úlohou bolo okrem predstavenia koncepcie TUR aktivizovať študentov a pedagógov, zlepšiť ich vzťah k vzdelávaniu ako takému a poukázať na mieru spoločenskej zodpovednosti, ktorú majú vo svojich rukách. Tieto aktivity prebiehali na viacerých úrovniach – od rokovaní s vedením Ekonomickej univerzity (EU) a Fakulty manažmentu UK o komplexných riešeniach zavedenia princípov TUR na školách, cez organizáciu výchovno-vzdelávacích akcií pre študentov, až po recykláciu odpadu na školách.

Svojich priaznivcov si získal Filmový klub Oikos, v rámci ktorého bolo počas školského roka 2006/2007, aj vďaka spolupráci s občianskym združením Človek v ohrození, premietnutých doteraz približne 25 dokumentov s environmentálnou a sociálnou problematikou. Dokumenty boli tematicky naviazané na prednášky, diskusie a workshopy domácich i zahraničných hostí, v rámci ktorých boli predstavené viaceré problémové oblasti TUR spojené s hľadaním riešení v ekonomickej teórii a praxi. Veľký ohlas si medzi študentmi i pedagógmi získala diskusia klimatológa prof. Milana Lapina a doc. Petra Staněka, ekonóma Slovenskej akadémie vied, na tému

ekonomických dopadov klimatických zmien, ale tiež prednáška známeho českého filozofa prof. Josefa Šmajsja o ontologickej podstate ľudskej kultúry a o jej ohrození narušením prírody. Cieľovou skupinou týchto podujatí boli študenti všetkých fakúlt EU a Fakulty manažmentu UK, ale aj pedagógovia, ktorí môžu zapájať rozmer TUR do vlastnej výučby. Všetky podujatia však boli verejné a prilákali aj mnoho študentov z neekonomických študijných smerov, čo je najmä z hľadiska presadzovania komplexného interdisciplinárneho prístupu veľmi cenné.

Organizácia výchovno-vzdelávacích podujatí, ktoré boli na pôde EU a Fakulty manažmentu UK z viacerých hľadísk bezprecedentné, si však vyžadovala plné nasadenie, a to najmä pri prekonávaní administratívnych bariér a rutinných postupov zabehnutých na školách. Ako jednoznačný krok správnym smerom sa ukázalo nadviazanie úzkej spoluprá-

akcií v pravidelných intervaloch a premyslené informovanie formou mailing-listov, plagátov i ústne. Tí najaktívnejší účastníci boli po absolvovaní intenzívnejšieho víkendového kurzu pridružení k členom Oikosu a začali sa plne zúčastňovať okrem domácich podujatí i medzinárodných aktivít materskej siete Oikos International.

Tí členovia Oikos Slovakia, ktorí sú doktorandmi, sa téme TUR venujú aj výskumne. Okrem individuálnych dizertačných projektov traja členovia uskutočnili pre Spoločnosť priateľov Zeme/CEPA výskum o vzťahu HDP a regionálnej kvality života v SR. Oikos má okrem toho ambíciu odborne pomáhať študentom so záujmom o výskum v oblasti TUR a slúžiť ako vedecká knižnica.

Skúsenosti Oikos Slovakia potvrdzujú, že transformácia VŠ je možná iba za spolupráce všetkých zúčastnených strán – vedenia, pedagógov, administratívy a študentov, v budúcnosti snád' aj potenciálnych zamestnávateľov. Systematická a komplexná zmena si však vyžaduje veľkú časovú investíciu a, samozrejme, nadšenie a vytrvalosť. Tisíce študentov EU a Fakulty manažmentu UK a študenti študijných programov ekonomického zamerania iných VŠ majú obrovský potenciál prispieť k integrácii ekonomickej, sociálnej a environmentálnej sféry.

V budúcnosti plánuje Oikos Slovakia rozširovať svoje rady a pokračovať vo výchovno-vzdelávacích aktivitách, s lepším technickým zabezpečením a vznikajúcou knižnicou, ktorá bude cenným zdrojom pre výučbu i výskum v oblasti TUR. Veľká časť pozornosti by sa mala sústrediť na pedagógov a podporu systematických zmien v sýlaboch jednotlivých predmetov a v študijných programoch. Spoluprácou s vedením škôl by sa mala snaha o transformáciu škôl urýchliť a preniesť aj do oblasti prevádzky univerzít. Výsledkom týchto, aj finančne náročných opatrení, by mali byť trvalo udržateľné univerzity vychovávajúce takých ekonómov a manažérov, ktorí budú schopní a motivovaní zavádzať princípy TUR do hospodársko-sociálnej praxe.

Lucia Némethyová, EU Bratislava, Obchodná fakulta,
Katedra medzinárodného obchodu

Miroslav Mojžiš, Lucia Gálová, EU Bratislava,
Fakulta medzinárodných vzťahov,

Katedra diplomacie a medzinárodných vzťahov
Michal Sedlačka, UK Bratislava,

Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Ústav verejnej politiky

ce s vedením oboch univerzít. Tu treba poznamenať, že tak v prípade EU, ako aj Fakulty manažmentu UK, vyšlo vedenie organizátorom výrazne v ústrety, a to nielen v oblasti spriechodnenia administratívnych postupov, ale aj formou finančnej pomoci.

Problémy vznikali aj v iných oblastiach. Propagácia aktivít si vyžiadala oveľa viac energie, než organizátori v začiatkoch predpokladali. Problémom je najmä celkovo nízky záujem študentov o nepovinné aktivity na škole, ale tiež presýtenie ponukami komerčných akcií a skepticizmus či predsudky voči témam spojeným s TUR. Postupne sa však podarilo získať relatívne stabilnú a veľmi zaujímavú skupinu účastníkov, najmä vďaka výraznému zintenzívneniu propagácie a nadviazaniu spolupráce so študentkami Grafického dizajnu VŠMU v Bratislave. Ako veľmi pozitívny faktor sa ukázalo organizovanie

